

Európai
Bizottság

Élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagok

Egészségügy és
élelmiszerbiztonság

Élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagok

Bevezetés

Az élelmiszer tényleges elfogyasztása előtt számos anyaggal és tárgyjal kerülhet érintkezésbe gyártása, feldolgozása, tárolása, elkészítése és tálalása során. Az ilyen anyagokat és tárgyakat együtt **élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagoknak (FCM-ek)** nevezzük. Ilyenek például az élelmiszerek szállításához használt konténerek, az élelmiszerek feldolgozása során használt gépek, a csomagolóanyagok, a konyhai edények és az evőeszközök. Ezeknek az anyagoknak megfelelő mértékben inertnek kell lenniük annak érdekében, hogy összetevőik ne legyenek

káros hatással a fogyasztók egészségére és az élelmiszer minőségére. Az FCM-ek biztonságának szavatolása, valamint az áruk szabad mozgásának megkönnyítése érdekében az Európai Unióban (EU-ban) számos jogszabályi követelmény és ellenőrzési mechanizmus van érvényben.

Az FCM-ekről bővebb tájékoztatást az Európai Bizottság webhelye nyújt a http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/foodcontact/index_en.htm címen, ahol olyan hivatkozásokat talál, amelyek elvezetik a vonatkozó jogszabályokhoz.

Jogszabályok

Az uniós jog olyan kötelező erejű szabályokat ír elő, amelyeket az iparági vállalkozásoknak be kell tartaniuk. A szabályok lehetnek általános hatályúak, amelyek valamennyi FCM-re érvényesek, és vonatkozhatnak meghatározott anyagokra is. Az uniós jogot kiegészíthetik a tagállamok nemzeti jogszabályai is, amennyiben nincsenek érvényben külön uniós szabályok.

Általános jogszabályok

Az [1935/2004/EK rendelet](#) harmonizált uniós jogi keretet biztosít. Ez az összes FCM-re vonatkozóan meghatározza a biztonságosság és az inertség általános elveit.

Az 1935/2004/EK rendeletben meghatározott alapelvek megkövetelik, hogy az anyagok:

- ne bocsássák ki összetevőiket az élelmiszerbe olyan mennyiségben, amely ártalmas lehet az emberi egészségre,
- ne módosítsák elfogadhatatlan módon az élelmiszer összetételét, ízét vagy illatát.

A szabályozási keret ezenfelül:

- külön szabályokat ír elő az aktív és intelligens anyagokra (ezek kialakításukból kifolyólag nem inerte),
- lehetőséget ad arra, hogy egyedi anyagok (például műanyagok) esetében további uniós intézkedéseket vezessenek be,

- megállapítja annak módját, hogyan kell az FCM-ek gyártása során használt anyagok biztonsági felmérését az [Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság](#) bevonásával elvégezni,

- az alkalmazási javaslatokkal együtt megállapítja a jelölésre vonatkozó szabályokat (például kávéfőző gép, borospalack vagy leveseskanál feltüntetésére vonatkozó javaslatok), az „élelmiszerrel érintkező” kifejezés, illetve a szimbólum használatára vonatkozó szabályokat,

- gondoskodik a megfelelőség dokumentálásáról és a nyomonkövethetőségről.

Helyes gyártási gyakorlat

A [2023/2006/EK rendelet](#) biztosítja a követelményeknek való állandó megfelelést és előírja, hogy:

- a létesítményeknek meg kell felelniük az adott célnak, és az alkalmazottaknak tisztában kell lenniük a kritikus gyártási szakaszokkal,
- a létesítményekben dokumentált minőségbiztosítási és -ellenőrzési rendszereket kell fenntartani, és
- megfelelő kiindulási anyagokat kell kiválasztani a gyártási eljáráshoz, biztosítva, hogy a végtermékek biztonságosak és inerteek legyenek.

A helyes gyártási szabályok a teljes folyamat összes szakaszára vonatkoznak, bár a kiindulási anyagok gyártására egyéb jogszabályok vannak érvényben.

Meghatározott anyagokra és összetevőkre vonatkozó európai uniós szabályozás

Az általános jogszabályok mellett bizonyos FCM-ekre – kerámiaanyagok, regenerált cellulózfilm, műanyagok [ideértve az újrafeldolgozott műanyagokat is], valamint aktív és intelligens anyagok – EU-szintű intézkedések vannak érvényben. Egyedi szabályok vonatkoznak néhány, az FCM-ek előállításához használt kiindulási anyagra is.

A legátfogóbb intézkedés a műanyagokról és műanyag tárgyokról szóló [10/2011/EU rendelet](#). Ez előírja a műanyag FCM-ek összetételére vonatkozó szabályokat, és többek között megállapítja azoknak az anyagoknak az uniós jegyzékét, amelyek felhasználhatók a műanyag FCM-ek előállításához. A rendelet minden anyaghoz egy meghatározott azonosító számot rendel hozzá.

Tájékoztatás

Az FCM-ek gyártóinak gondoskodniuk kell arról is, hogy megfelelő tájékoztatást adjanak a termékeik biztonságos használatáról.

Az ilyen tájékoztatást a szállítói láncban következő továbbfelhasználók részére kell

megadni, hogy azok megfelelően használják fel a köztes anyagokat, és szükség esetén információt kell adni a fogyasztóknak is a termékek biztonságos és megfelelő használatáról.

A szállítói láncban a tájékoztatást alapvetően megfelelőségi nyilatkozatok segítségével oldják

Továbbá a 10/2011/EU rendelet határozza meg azokat a szabályokat, amelyek mentén megállapítható, hogy a műanyagok megfelelőek-e, valamint megadja az ilyen anyagok használatára vonatkozó előírásokat és korlátozásokat. Ez utóbbi magában foglalja a kioldódási határértékeket is, amelyek azt fejezik ki, hogy legfeljebb mennyi anyag oldódhat ki az ételmszerbe. A műanyagok összkoldódása nem haladhatja meg a 60 mg/kg-ot.

A törekvés az erőforrások legjobb módon történő felhasználására azt jelenti, hogy az újrahasonosítás a gyártás során általánosabbá válik. Így a [282/2008/EK rendelet](#) az újrafeldolgozott műanyagokra vonatkozó szabályokat határozza meg, mivel azok ismeretlen anyagokkal is szennyeződhetnek.

Az aktív és intelligens anyagok meghosszabbítják az eltarthatóságot a csomagolt ételmszer állapotának fenntartása vagy javítása révén azáltal, hogy anyagokat bocsátanak ki az ételmszerbe vagy anyagokat abszorbeálnak az ételmszerből,

illetve annak környezetéből. Ennek eredményeként mentesülnek az 1935/2004/EK rendeletben meghatározott általános inertségi szabály alól. A [450/2009/EK rendeletben](#) meghatározott egyedi szabályok garantálják ezen anyagok biztonságosságát, illetve előírásokat tartalmaznak olyan funkciókra, mint pl.:

- anyagok megkötése: például folyadék vagy oxigén abszorpciója a csomagolt ételmszer belsejében,
- anyagok kibocsátása: például tartósítószer kibocsátása az ételmszerekbe,
- az ételmszer eltarthatósági idejének jelzése a tárolási időtartam és -hőmérséklet függvényében színváltozást előidéző anyagok kibocsátásával.

A tervekben szerepel az aktív és intelligens anyagok gyártásához engedélyezett összetevők uniós jegyzékének létrehozása is.

meg. A kiskereskedőket és a fogyasztókat főként jelöléssel tájékoztatják.

A kiskereskedőknek és a fogyasztóknak ügyelniük kell arra, hogy betartsák a megfelelő használati utasításokat, és ezáltal elkerülik, hogy az ételmszer szennyeződjön a csomagolóanyagból

származó összetevőkkel. Az ilyen szennyeződés nem feltétlenül nyilvánvaló, ezért kockázatos lehet, ha az anyagot nem a rendeltetésének megfelelően használják.

Adott anyagokra vonatkozó nemzeti jogszabályok

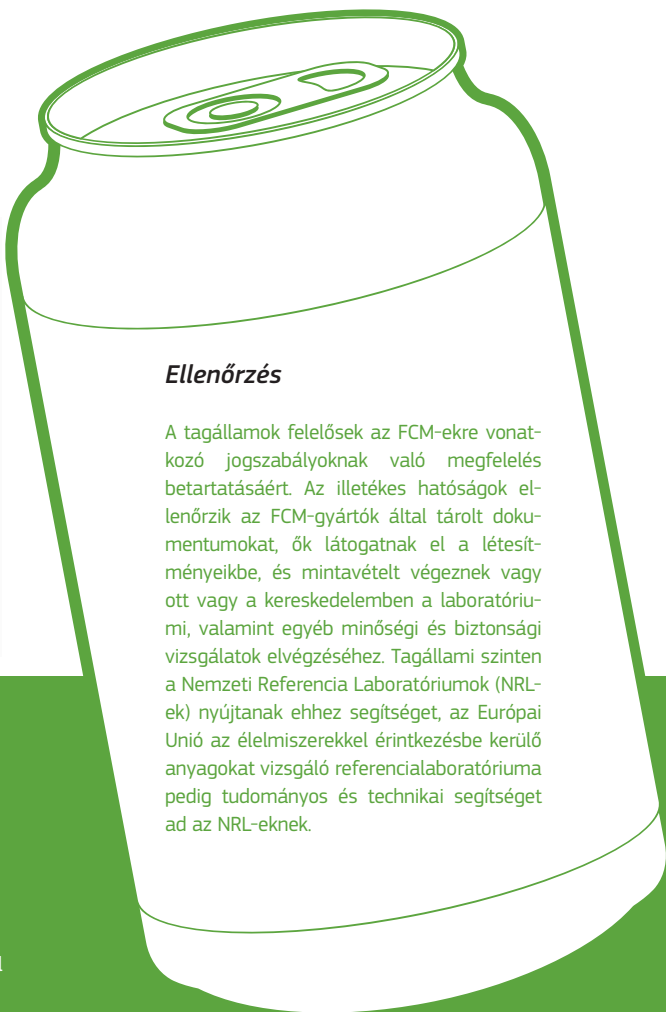
Amennyiben adott anyagokra nincs meghatározott európai uniós szabályozás, a tagállamok nemzeti intézkedéseket állapíthatnak meg. Nincsenek például meghatározott uniós intézkedések a papírra és a kartonra, a fémekre, az üvegre vagy a nyomdafestékekre. Néhány tagállamban ezért ezekre saját szabályokat vezettek be. Az Európai Bizottság weboldalán megtalálhatja ezek [áttekintését](#).

Harmonizálás és jövőbeli jogszabályok

Az Európai Bizottság jelenleg az FCM-ek gyártásában és marketingjében szerepet játszó iparági szállítói láncot elemzi. Ezenfelül információkat gyűjt az olyan anyagokat érintő nemzeti intézkedésekről, amelyekre vonatkozóan nincs európai uniós szabályozás.

Az elemzés eredménye alapján az Európai Bizottság értékeli a jelenlegi helyzet hatékonyságát és eredményességét, ideértve az előnyöket, az adminisztratív terheket és a vállalkozások költségeit is. Szintén figyelembe fogják venni az ezen anyagok és tárgyak szabad mozgását érintő esetleges szabályozási következtetlenségeket és akadályokat az uniós piacon. Az így elkészült jelentés alapján határozzák majd meg, hogy kell-e lépéseket tenni az EU-ban az FCM-ekkel kapcsolatban, és ha igen, milyeneket.

Ellenőrzés

A tagállamok felelősek az FCM-ekre vonatkozó jogszabályoknak való megfelelés betartásáért. Az illetékes hatóságok ellenőrzik az FCM-gyártók által tárolt dokumentumokat, ők látogatnak el a létesítményeikbe, és mintavételt végeznek vagy ott vagy a kereskedelemben a laboratóriumi, valamint egyéb minőségi és biztonsági vizsgálatok elvégzéséhez. Tagállami szinten a Nemzeti Referencia Laboratóriumok (NRL-ek) nyújtanak ehhez segítséget, az Európai Unió az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagokat vizsgáló referencialaboratóriuma pedig tudományos és technikai segítséget ad az NRL-eknek.

További
tájékoztatás
az FCM-ekről

Kiadóhivatal

Az Európai Unió Kiadóhivatala,
Luxemburg, 2015

© Európai Unió, 2015
Sokszorosítás a forrás megjelölésével
megengedett.

Printed in Luxembourg

Print

ISBN 978-92-79-51883-6

doi:10.2875/03163

EW-04-15-665-HU-C

PDF

ISBN 978-92-79-51860-7

doi:10.2875/074997

EW-04-15-665-HU-N